

Az iskolareform alapelveit megállapító Irányelvek — miként arra NAGY Sándor elvtárs bevezető referátuma is utal — a nevelőmunka életközelségének, gyakorlatiasságának követelményéből indulnak ki. Ezzel szoros összefüggésben a nevelőképzés reformjának kérdését is a képzés *funkcionális* voltának alapvető szempontjából kell tekinteni. Egyetemeinknek és főiskoláinknak nem pl. a magyar nyelv és irodalom megfelelő szélességű és mélységű ismeretével rendelkező *szakembereket*, nem is pusztán a magyar nyelv és irodalom *oktatóit*, hanem olyan *nevelőket* kell képezniük, akik a maguk speciális munkája révén is a jövő szocialista, majd kommunista társadalmának új nemzedékeit hivatottak nevelni. A tanárok szakmai ismereteinek jelentőségét természetesen feltétlenül hangsúlyozni kell, hiszen a „tudományok alapjait” elméleti szinten alaposan ismerő és ismereteiket a gyakorlatban is alkalmazni tudó embereket, a szocialista társadalom valóban *művelt* tagjait csak olyan tanárok nevelhetik fel, akik nemcsak széleskörű és mély tudományos műveltséggel rendelkeznek, hanem a „készülő” tudomány konyhájában is „kuktáskodtak”, vagyis a tudományos kutatómunka szellemébe és módszereibe is bepillantást nyertek. Mindazonáltal elsősorban mégis csak *nevelőket* kell képezni, és a tanárképzés reformja terén is a funkcionális szempont alkalmazása annak vizsgálatát követeli, hogy a reformtervek elég közeli kapcsolatba hozzák-e majd a képzést az „élettel”, vagyis jelen esetben a jelöltek jövőendő nevelő munkájának gyakorlatával?

Nyilvánvaló tehát, hogy az elméleti és gyakorlati pedagógiai képzésnek épp a mi jelen és jövő társadalmunk igényeire való tekintettel alapvető fontosságú, középponti jelentőségű szerepet kell biztosítani a jövő tanárképzésében. Véleményem szerint a referátum nem hangsúlyozza kellőképpen és elvi alapon a pedagógiai képzés középponti fontosságát a pedagógusképzésben, és egyáltalában nem túlzott követeléseit is meglehetősen szerény javaslatok formájában fogalmazza meg. Márpedig épp a közoktatásügy reformjának szelleméből kiindulva, épp a jelöltek pályájának, jövőendő élethivatásának követelményei és a képzés funkcionális voltának szükségessége alapján gyökeresen meg kellene változtatni azoknak a nem pedagógus szakembereknek a szemléletét, akik szerint a pedagógia a pedagógusok képzésében marginális dolog, megtúrt „tantárgy”, s amelynek képviselői bizonyos aggodalommal várják hogy ilyen vagy olyan szerény javaslatuk (pl. az elméleti pedagógia három féléven át heti két órában történő tanítása) „realisnak” fog-e bizonyulni.

Az életpályára közvetlenül előkészítő elméleti és „technológiai” studiumoknak lebecsülése és háttérbe szorítása jellemzően mutatkozik egyes kapitalista országok tanárképzésében. Jól rávilágít erre a helyzetre az a kép, amelyet a „The Mathematics Teacher” c. amerikai folyóirat egyik legutóbbi számában a svájci matematikus tanárképzésről PÓLYA GYÖRGY rajzol. Nos, a svájci középiskolák jövőendő matematikatanárai mindössze 7 „szemeszter-órás” állítólagos pedagógiai képzésben részesülnek; ebből 3 szemeszteróra (vagyis egy féléven át heti három óra) esik az elméleti didaktikára, 2 szemeszteróra a matematikatanítás módszertanára (amely azonban lényegében véve kimerül a középiskola legfontosabb tárgyköreinek feldolgozásában) és 2 szemeszteróra iskolai gyakorlatra. A svájci középiskolákban azonban a pedagógiai és didaktikai szempontok alkalmazása, a szocialista pedagógia értelmében vett oktató- és nevelőmunka nem is fontos feladat: a gimnáziumokba jelentkező

tanulók jelentős része már a felvételi vizsgák során kirostálódik, míg az első osztályba bekerült diákoknak csak mintegy a fele jut el az érettségi vizsgáig. Nem csodálatos tehát, hogy a PÓLYA György által megkérdezett középiskolai tanárok között csak egyetlen egy olyan akadt, aki az egyetem által nyújtott pedagógiai képzetségével elégedetlen volt . . .

Nem kétséges, hogy a mi tanárképzésünkben a pedagógiai és pszichológiai elméleti és gyakorlati képzés összehasonlíthatatlanul kedvezőbb helyzetben van, és még kedvezőbb helyzetben lesz a reform után. Nekünk azonban — még egyszer hangsúlyozom — nevelőket kell képeznünk, akik *minden* diájkukkal szeretettel, elmélyülten és pedagógiai lelkiülettel foglalkoznak, és akik alapvető feladatuknak tartják, hogy a középiskoláink egyre szélesebbre tárt kapuin beözönlő tömegek számára az iskola elvégzését és a sokoldalú műveltség megszerzését biztosítsák. Ebből a szempontból tekintve természetesen a pszichológiai és pedagógiai elméleti képzés, valamint a hivatásra történő közvetlen gyakorlati kiképzés nálunk összehasonlíthatatlanul kedvezőbb helyzetben van, mint akár Svájcban, akár sok más kapitalista országban, és különösen rendkívüli jelentőségűnek kell mondani ebből a szempontból a tanárképzés öt esztendőre való felemelését és ezzel kapcsolatban a gyakorló év bevezetését (illetve visszaállítását). Rendkívül fontos azonban, hogy ebben az ötödik esztendőben a tanárjelöltek valóban teljes figyelmüket jövődi hivatásuk oktatási és nevelési feladataival való megismerkedésükre fordíthassák, hogy teljes személyiségükkel részt vegyenek a gyakorló iskolák életében. Éppen ezért nem lenne célszerű ebben az évben figyelmüket a hivatás feladatairól túlságosan sok szakmai megterheléssel elvonni. Így a szakdolgozat írását sem lenne szabad az ötödik esztendőre halasztani.

Ami az elméleti pedagógiai képzést illeti, az elméleti pedagógia összesen 6 „szemeszterórában” való feldolgozása csak helyesíthető — aggályos viszont a tárgy tanításának a IV. félévben való megkezdése, mivel a tanárjelöltek figyelmét ekkor túlságosan is leköti a második év végén leteendő szigorlat. Helyes a szakdidaktikának a nyolcadik félévben való megkezdése is, azonban biztosítani kellene, hogy a szaktárgyak oktatási és nevelési problémáival valamilyen formában a gyakorló évben is foglalkozzanak a jelöltek — esetleg egyes meglátogatott órák szakdidaktikusok által vezetett megbeszélése, vagy szakdidaktikai szeminárium keretében. A továbbképzés tapasztalatai ugyanis azt mutatják, hogy tényleges, átélt pedagógiai és didaktikai problémái csak annak vannak, aki már maga is megpróbálkozott a tanítással. Feltétlenül szükséges lenne ezenkívül az V. évben egy olyan pedagógiai szemináriumnak a bevezetése, ahol a jelöltek a pedagógiai irodalom néhány klasszikusával saját olvasmányaik alapján is megismerkednének, illetve (és) bevezetést kapnának a pedagógiai kutatómunka metodikájába is; nagyfokú egyoldalúságot jelentene az, ha amíg szaktárgyaikkal mint alkotó tudományokkal is megismerkednek, addig a pedagógiai tudományok köréből képzésük csak „kész ismeretek” rendszerével ruházná fel őket.

Jóború Magda:

A jövődi pedagógusok pedagógiai képzését vizsgálva könnyen lép fel az ember maximalista igényekkel. Azt hiszem, hogy ennek az a magyarázata, hogy tulajdonképpen az volna az ideális állapot, ha minden tanár ugyanolyan színvonalú pedagógiai képzettséggel bírna, mint amilyen szaktárgyi képzett-